

АНАЛИЗ НА СТРУКТУРАТА И СЪСТОЯНИЕТО НА ДЪЛГОТРАЙНИТЕ МАТЕРИАЛНИ АКТИВИ В ПЛОВДИВСКИ РЕГИОН

Марин Георгиев

ANALYSIS OF THE STRUCTURE AND CONDITION OF FIXED ASSETS IN THE PLOVDIV REGION

Marin Georgiev
zenitza@abv.bg

ABSTRACT

In the conditions of market economy and restructuring of economic activities in the Plovdiv region, renewal of fixed assets is crucial. The report, based on reported data, analyzes the structure of assets and growth dynamics after 2002. It also analyzes the relationship between active and passive tangible assets and the increase of technical equipment in labor. Forecasts of development are made, with relevant conclusions and references.

Key words: analysis of fixed assets

ВЪВЕДЕНИЕ

Дълготрайните материални активи /ДМА/, които по своята структура обхващат: земя, сгради, строителни съоръжения и конструкции, машини, оборудване и транспортни средства, представляват материалната и техническа база за развитие на реалната икономика. Развитие на електронизацията и биотехнологиите са предпоставка за нов тласък в научно-техническата революция и иновационните процеси. Интернационализацията на производства с разширяване на аутсортинга /outsourcing/ са също фактор за разширяване на световните пазари. Обновяването на ДМА и увеличаването на същите за Република България имат първостепенно значение за икономическото развитие, както на страната, така и на регионите.

Пловдивски регион имаше приоритетно развитие в машиностроенето /каростроенето/, селското стопанство и хранително-вкусовата промишленост при централизираната планова икономика. Преструктурирането на икономиката, моралното и техническо износване на активите изискват обновяване и модернизация.

Въпросите за структурата и състоянието на ДМА, селското стопанство и преработвателната промишленост са недостатъчно анализирани и оповестени. Във връзка с това анализът е актуален относно структурата и състоянието ДМА в региона.

Целта на анализа е да се проследи нарастването на ДМА и влиянието им в заетостта на работната сила и икономическата ефективност в производството.

Обект на анализа са фирмите в селското стопанство и преработващата промишленост.

Методологическата и теоретичеката база на анализа са съвременните микроикономически теории. Информационната база на изследване са предоставените данни от НСИ чрез ТС Бюро гр. Пловдив по определена заявка. Данните са обобщени от годишните отчети и баланси на фирмите в региона.

Посочените изводи и оценки са съобразени с мненията на експерти работещи в съответните икономически направления.

АНАЛИЗ И ОЦЕНКА НА ДЪЛГОТРАЙНИТЕ МАТЕРИАЛНИ АКТИВИ

На основание информационната база са посочени резултатите в следващите таблици:

Таблица 1**Основни икономически показатели и ДМА**

Икономически дейности	Предприятия Брой	%	Нетни приходи от продажби в хил.лв.	%	Печалба хил.лв.	%	Заети лица брой	%	ДМА в хил.лв.	%
I. Селско, горско и рибно стопанство										
2008 г.	705		238341		49893		4398		219913	
2009 г.	856	121	217349	91	46618	93	4940	112	231134	105
2010 г.	964	113	259849	120	43715	94	5418	110	286218	124
2011 г.	1141	118	329183	127	61978	142	5753	106	330894	116
2012 г.	1265	111	356184	108	72266	117	5702	100	359077	109
II. Преработваща промишленост										
2008 г.	3656		4865477		273395		75404		2329634	
2009 г.	4052	111	4331476	89	269295	99	70706	94	2393569	103
2010 г.	3823	94	4650877	107	281096	104	68045	96	2363056	101
2011 г.	3758	98	5108285	110	278496	99	69745	102	2397517	101
2012 г.	3762	100	5938646	116	364897	131	70038	100	2724852	113

Забележка: Информацията е от НСИ чрез ТСБюро Пловдив и собствени изчисления.

Дълготрайните материални активи имат ежегодно нарастване, което е добра материално техническа база за развитие на икономиката.

Таблица 2**Структура на ДМА в преработвателната промишленост**

Структура	години				
	2008	2009	2010	2011	2012
	хиляди лева				
1. Земя	23296	23235	23630	23975	27248
2. Сгради, строителни съоръжения и конструкции	885248	885620	897940	897075	897250
3. Машини и обслужване	1421090	1484714	1441483	1476467	1800354
ОБЩО:	2329634	2393569	2363053	2397517	2724852

Забележка: Информацията е от НСИ чрез ТСБюро Пловдив и собствени изчисления на база статистически данни от националната икономика.

Активната част на ДМА активи, машини и оборудване е над 60%, което е положително за развитието на икономиката в региона.

Таблица 3**Структура на ДМА по професионални направления в преработвателната
промишленост**

Направления	Предприятия	Нетни приходи от продажби	Печалба	Заети лица	ДМА
	Брой	Хиляди левове		Брой	Хил. левове
Производство на хранителни продукти, напитки и тютюневи изделия	727	1386613	64837	14957	715131
Производство на текстил и облекло; обработка на кожи; производство на обувки и кожени изделия от обработени кожи без косъм	768	456118	36595	15662	115924
Производство на дървен материал, хартия, картон и изделия от тях (без мебели); печатна дейност	378	398275	48515	4534	204235
Производство на кокс и рафинирани нефтопродукти					
Производство на химични продукти	89	234633	19410	2079	80864
Производство на лекарствени вещества	3	2385		46	
Производство на изделия от каучук, пластмаси и други неметални минерални суровини	419	541583	25581	6836	243638
Производство на основни метали и метални изделия, без машини и оборудване	540	1030009	33764	11071	565400
Производство на компютърна и комуникационна техника, електронни и оптични продукти	50	114445		1565	20134
Производство на електрически съоръжения	74	406972	8584	3462	178630
Производство на машини и оборудване, с общо и специално предназначение	152	458834	24496	4528	157606
Производство на превозни средства	25	86810	6937	1424	44439
Производство на мебели; производство, некласифицирано другаде; ремонт и инсталиране на машини и оборудване	553	131608	19827	3678	71516
ОБЩО:	3778	5248285	288546	69842	2397517

Заб.: Информацията е за 2011 год. от НСИ чрез ТСБюро гр. Пловдив.

Анализирайки тенденциите за развитието на бизнеса в региона, състоянието е следното: От 47 до 52 % от фирмите имат предмет на дейност търговия, а от 19 до 21 % имат предмет на дейност в преработващата промишленост. По нетни приходи от продажби и ДМА най-голям е относителния дял в направление – производство на хранителни продукти, напитки и тютюневи изделия, като на 1 лев ДМА съответстват 1,94 лева нетни приходи от продажбата. Производството на основни метали и метални изделия заема второ място като на 1 лев ДМА съответстват 1,82 лева нетни приходи от продажбата. Общо в преработвателната промишленост на 1 лев ДМА съответстват 2,18 лева нетни приходи от продажбата. Анализирайки заетостта на работната сила се установява отрицателна тенденция като в реалната икономика за 2009 година броя на заетите е 204503, а през 2012 г. – 194199, намалени с 10304 бройки. По брой заети в преработвателната промишленост най-голям е броя на заетите лица в производството на текстил и облекло. Това производство се базира и на системата „аутсорсинг“, която не е балансирана за следващите години.

Основни изводи: За периода от 2008 г. до 2012 г. ДМА по балансова стойност имат нарастваща тенденция. За следващите години проблема в реалната икономика на регион Пловдив е, че тенденциите за увеличаване на работните места са минимални. Една от причините е нарастването на техническата въоръженост на труда и за реализация на произвежданите продукти, страната е зависима от външни фактори.

Литература:

1. Статистически справочник`2013 г., НСИ, РБ
2. Gergiev M. Trakia jurnal of sciencrs, 20-21 june 2013, Stara Zagora, Bulgaria, 331.